

SXEDIO.91B

12.10.1939: ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΝΑΧΩΡΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣΟΥΝ ΣΤΟ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Τα καλά ημερομίσθια και οι όροι εργασίας που πρόσφερε ο Κυβερνήτης Γουίλλιαμ Μπάττερσιλλ για να ενταχθούν στο βρετανικό εκστρατευτικό σώμα για να πολεμήσει στο πλευρό των βρετανών στρατιωτών στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν πολύ δελεαστικοί σε μια περίοδο οικονομικής ύφεσης.

Ετσι ο αξιωματικός Ντάβιντσον Χιούστον που περιόδευσε τη νήσο για εξέταση των υποψηφίων δεν δυσκολεύτηκε πολύ για να βρει αυτούς που χρειαζόταν. Η προσφορά ήταν μεγάλη και πολλοί ήσαν εκείνοι που πραγματικά πανηγύριζαν διότι είχαν επιλεγεί για να καταταγούν στο στρατό.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 1939 ο αντιπαοκριτής της εφημερίδας "Ελευθερία" μετέδιδε από την Αμμόχωστο:

"Συγκινητικάί σκηναί αποχαιρετισμού διεδραματίσθησαν εις μερικά χωρία του διαμερίσματος Καρπασίας σήμερα, ότε πολλοί νέοι χωρικοί ανεχώρουν διά να φθάσουν εις Αμμόχωστον, όπου επρόκειτο να υποστούν την αναγκαίαν εξέτασιν και καταταχθούν ως εθελονταί εις τον Βρετανικόν στρατόν.

Εις Ριζοκάρπασον η αναχώρησις των εθελοντιών έλαβε πανηγυρικόν χαρακτήρα. Οι κώδωνες των εκκλησιών έκρουον ενώ οι συγγενείς και οι φίλοι των αναχωρούντων αποχαιρέτων αυτούς δακρύοντες και ευχόμενοι καλήν τύχην.

Ο επί της στρατολογίας των Κυπρίων άγγλος αξιωματικός επισκεφθείς σήμερα την Αμμόχωστον εξέτασε 84 νέους, οίτινες υπέβαλον αιτήσεις διά να στρατολογηθούν και πλείστους άλλους μη εγγεγραμμένους, οίτινες ήσαν πρόθυμοι να παράσχουν εθελοντικώς τας υπηρεσίας των εις τον αγγλικόν στρατόν.

Ως κατάλληλοι προς στρατολογίαν εκρίθησαν

επί του παρόντος μόνον περί τους **20**. εκ της επαρχίας Αμμοχώστου θα στρατολογηθούν, συμφώνως προς τας γενομένας διευθετήσεις **100** πρόσωπα."

Οι καταταχθέντες μεταφέρθηκαν αρχικά στη Λευκωσία για εκπαίδευση. Προορίζονταν κυρίως ως οδηγοί σε βοηθητικές υπηρεσίες.

Στις **12** Οκτωβρίου ο Κυβερνήτης επιθεώρησε τους πρώτους νεοσύλλεκτους που έφθαναν στους **54** και τους προσφώνησε μάλιστα ευχόμενος σ' αυτούς καλήν επιστροφή στην Κύπρο.

Είπε σύμφωνα με την επίσημη μετάφραση της ομιλίας του στα ελληνικά:

"Υπαξιωματικοί και άνδρες του Κυπριακού Τμήματος του Βασιλικού Στρατού.

Είσθε οι πρώτοι Κύπριοι, οι οποίοι στρατολογήθητε εις το πρώτον καθαρώς κυπριακόν Τμήμα του Βρετανικού τακτικού στρατού, συντόμως δε εγκαταλείπετε την Κύπρον διά να προχωρήσετε εις τα Βασιλικά Στρατιωτικά σώματα του εξωτερικού. Τούτο αποτελεί τιμήν και ταυτοχρόνως ευθύνην, διότι εκ του έργου υμών και εκείνων, οι οποίοι θα ενωθούν βραδύτερον μαζί σας, θα κριθούν οι άλλοι Κύπριοι. Εάν ως ελπίζω και αισθάνομαι εμαυτόν βέβαιον, το έργον σας αποδειχθή ως πρώτης τάξεως, τότε θα είναι λίαν ευνοϊκά αι ευκαιρίαί, όπως κληθούν και άλλοι Κύπριοι να παροσχωρήσουν εις τας δυνάμεις της Α. Μεγαλειότητος.

Η ζωή την οποίαν θ' αρχίσετε, θα είναι ξένη και τελείως διάφορος εκείνης την οποίαν διήγετε ενταύθα. Σας συμβουλεύω να καταβάλετε πάσαν προσπάθειαν διά να τακτοποιηθήτε όσον το δυνατόν ταχέως και να εκτελήτε με φαιδρότητα και προθυμίαν πάσαν προς υμάς διαταγήν. Δεν αμφιβάλλω ότι θα τιμήσετε και τους εαυτούς σας και την Κύπρον".

(Μεταγλώττιση)

"Υπαξιωματικοί και άνδρες του Κυπριακού

Τμήματος του Βασιλικού Στρατού.

Είσαστε οι πρώτοι Κύπριοι, οι οποίοι έχετε στρατολογηθεί στο πρώτο καθαρώς κυπριακό Τμήμα του Βρετανικού τακτικού στρατού, σύντομα δε εγκαταλείπετε την Κύπρο για να προσχωρήσετε στα Βασιλικά Στρατιωτικά σώματα του εξωτερικού. Τούτο αποτελεί τιμή και ταυτόχρονα ευθύνη, διότι από το έργο σας και εκείνων, οι οποίοι θα ενωθούν αργότερα μαζί σας, θα κριθούν οι άλλοι Κύπριοι. Εάν όπως ελπίζω και αισθάνομαι βέβαιος, το έργο σας θα αποδειχθεί πρώτης τάξεως, τότε θα είναι πολύ ευνοϊκές οι ευκαιρίες, όπως κληθούν και άλλοι Κύπριοι να παροσχωρήσουν στις δυνάμεις της Α. Μεγαλειότητας.

Η ζωή την οποία θ' αρχίσετε, θα είναι ξένη και εντελώς διαφορετική από εκείνη την οποία διάγετε εδώ. Σας συμβουλεύω να καταβάλετε κάθε προσπάθεια για να τακτοποιηθείτε όσο το δυνατό γρηγορότερα και να εκτελείτε με φαιδρότητα και προθυμία κάθε διαταγήν. Δεν αμφιβάλλω ότι θα τιμήσετε και τους εαυτούς σας και την Κύπρο".

Πενήντα δύο από αυτούς αναχώρησαν από τη Λάρνακα για την Αίγυπτο στις **12** Οκτωβρίου, ενώ η κατάταξη κασι άλλων κυπρίων συνεχιζόταν.

Στις **26** Οκτωβρίου δημοσιεύθηκαν και τα πρώτα ονόματα των Νεοσυλλέκτων από το Βαρώσι που είχαν αναχωρήσει για να καταταγούν στο στρατό στη Λευκωσία. Ανάσμεσα τους και Τουρκοκύπριοι:

Θεοχ. Ιωάννου, Νικολ. Χατζηγιώργη, Σάβ, Θεοχάρους, Σ.Ν. Φαρμακαλίδης, Κώστας Σ. Νικολαΐδης, Ανδρέας Ε. Ιακωβίδης, Αλέξης Χ. Κωνσταντίνου, Κ. Κυριακίδης Τσιρκαλλή, Δημ. Κ. Παναγίδης, Λ. Κυριάκου, Νικόλ, Λ. Κούπρα, Βάσος Β. Γεωργίου, Ανδρέας Γιάγκου, Μιχ. Παναγή, Ιτρίς Αλή Μουλλά, Μουσταφά Χαλίλ , Τζεφτέρ Αλί Μεχμέτ, Γιάννης Βασίλη, Παναγ, Γιαννάκη, Γ. Κ. Ζέϊος, Μουσταφάς Μεχμέτ και Ανδρέας Α. Καλογήρου

Στις **3** Νοεμβρίου οι δημοσιογράφοι μπόρεσαν να

παραστούν στην τελετή για την αναχώρηση της δεύτερης ομάδας Κυπρίων στην Αίγυπτο από 94 νεοσύλλεκτους.

Ο Γεώργιος Χατζηνικολάου της "Ελευθερίας" έγραψε για την επίσκεψη του στο στρατόπεδο της Λευκωσίας:

"Ενενήντα τέσσερα λεβεντόπαιδα της Κύπρου φεύγουν σήμερα διά την Αίγυπτον, όπου θα υπηρετήσουν εις τον εκεί βρετανικόν στρατόν. Τους είδαμε χθες σε μίαν επίσκεψη μας παρατεταγμένους εις το παρά την Λευκωσίαν στρατόπεδον και τους θαυμάσαμε. Όλοι τους με αθλητικά παραστήματα, ροδοκόκκινα μάγουλα, ευθυτενεείς αι αλύγιστοι, απέσπασαν ομολογουμένως τον θαυμασμόν μας. Η εμφάνισις των τιμά την Κύπρον. Και ήσαν όλοι ευχαριστημένοι και χαρούμενοι, αποφασισμένοι να εκπληρώσουν ευσυνείδητα το καθήκον των και να τιμήσουν την πατρίδα των εις το εξωτερικόν.

Αλλά πως να μη είναι ευχαριστημένοι Η ευγενική συμπεριφορά των αξιωματικών των, η καλή τροφή που τους επιδαψιλεύονται, τους κάμνουν να λησμονούν σχεδόν το παν.

Η επίσκεψις εις το Αρχηγείον μας εδωκε την ευκαιρία να δούμε και να μάθουμε πολλά πράγματα. Ο επί της στρατολογίας αξιωματικός, ταγματάρχης κ. Χούστον, ένας λεπτός και ευγενέστατος νεαρός Άγγλος, μας εισάγει εις το γραφείον του, που είναι τόσο απλό και απέρριττο. Μας ευχαριστεί εις την αρχήν διά την βοήθειαν που του παρέσχεν ο τύπος εις το έργον του. "Τώρα", μας προσθέτει "θα επισκεφθούμε μαζί τα έργα που έγιναν εδώ διά την διαμονήν και εξάσκησιν των Κυπρίων νεοσυλλέκτων. Όλοι οι γενόμενοι εργασίαι έχουν τον χαρακτήρα της προχειρότητας, ελλείψει χρόνου".

Επισκεπτόμεθα μετά του κ. Χούστον τας κατασκηνώσεις των κυπρίων νεοσυλλέκτων. Εις μερικάς εξ αυτών συναντώμεν ξαπλωμένους στις στρατιωτικά των κλίνας μερικούς άνδρας. Εγείρονται αμέσως και δίδουν τον στρατιωτικόν χαιρετισμόν.

Τους ερωτώμεν, εάν είναι ευχαριστημένοι και μας απαντούν καταφατικώς ενώ ένα ελαφρόν μειδίωμα διαγράφεται εις τας νεανικάς μορφάς των. Μερικοί έκαμναν την τουαλέτταν των. Ως μας επληροφόρησεν ο κ. Χιούστον, εις τους κυπρίους νεοσυλλέκτους εδόθησαν όλα τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα διά την ανδρικήν τουαλλετταν.

Μια άλλη σκηνή προορίζεται διά τους συγγενείς των νεοσυλλέκτων, οσάκις κατέρχονται εις Λευκωσίαν διά να τους επισκεφθουν. Αι κατασκηνώσεις ευρίσκονται εις δενδροφυτευμένην τοποθεσίαν. Τα δένδρα, μας εξήγησεν ο κ. Χούστον, παρεμποδίζουν την ορατότητα εξ αέρος. Πάντως ελλήφθησαν προληπτικά κατά των εναερίων επιδρομών μέτρα ανεσκάφησαν δε εκεί πλησίον αντιαεροπορικά χαρακώματα.

Ο κ. Χούστον μας οδηγεί ακολούθως εις το εστιατόριον, όπου μας δίδεται η ευκαιρία να διαπιστώσουμε ότι το εδεσματολόγιον των κυπρίων στρατιωτών είναι αρκετά πλούσιον περιλαμβάνον βούτυρον, τέϊον, καφέ, κρέας, ελαίας, όρυζαν, καπνιστές ρέγγες κλπ.

Εις μίαν γωνίαν του εστιατορίου κάθηνται περίλυπες δύο νεαρές αδελφές από την Χοιροκοιτίαν. Εις σχετικήν ερώτησιν μας η μία εξ αυτών, η νεωτέρα, μας πληροφορεί με συγκίνηση, ότι ήλθε διά ν' αποχαιρετήσει τον αρραβωνιαστικόν της που φεύγει αύριον (σήμερον) διά την Αίγυπτον. Δεν μπόρεσε να συγκρατήσει την συγκίνησιν της και, ξέσπασεν εις λυγμούς ενώ τα δάκρυα εγέμιζαν τα μάτια της. Επρόκειτο να τελέση τους γάμους της το απόγευμα, ως μας επληροφόρησεν η αδελφή της. "Μάλιστα" μας εβεβαίωσε ο κ. Χούστον "θα τους παντρέψωμε το απόγευμα".

Εις τους νιπιήρας, οι οποίοι στεγάζονται κάτω από ένα ξύλινον παράπηγα, είδαμε πολλούς Κυπρίους στρατιώτας να νίπτουν τα πρόσωπα των και να καθαρίζουν τα δόντια των. Επισκεπτόμεθα κατόπιν τας αποθήκας, αι οποίαι ήσαν πλήρεις ειδών ιματισμού και υποδήσεως. Ιδού μερικά είδη άριστης

ποιότητας που περιεργάσθημεν. Ειδικαί στολαί, τας οποίας θα φέρουν οι Κύπριοι στρατιώται εις το μέτωπον, αδιάβροχοι, περισκελίδες, χειμεριναί και καλοκαιριναί ενδυμασίαι, επανωφόρια, ζακέττες, πουλόβερ, στρατιωτικοί σάκκοι, τιράντες, κάλτσες, ζώναι, μάλλινα περικνήματα, χέλμετ, πηλήκια, είδη τουαλέττας κλπ. κλπ. Και το πιο ασήμαντον αντικείμενον θα τα εύρετε εις τας αποθήκας αυτάς. Από όλα αυτά τα είδη εφωδιάσθησαν οι Κύπριοι νεοσύλλεκτοι.

Ο επί Πληρωμών και Φιλοδωρημάτων Ταγματάρχης κ. **Jonas**, τον οποίον είδομεν εις το ιδιαίτερον αυτού γραφείον, μας τονίζει, ότι ουδεμία διαφορά υφίσταται μεταξύ των βρεττανών και κυπρίων στρατιωτών. Εις ερώτησιν του υποφαινομένου, εάν οι Κύπριοι νεοσύλλεκτοι προορίζονται δι' υπηρεσίαν μόνον εν Αιγύπτου, ο κ. **Jonas** μας απήντησεν ως ακολούθως:

" Οι κύπριοι νεοσύλλεκτοι θεωρούνται ως τακτικοί στρατιώται και ως τοιοῦτοι δύνανται ν' αποσταλούν οπουδήποτε.

Εις ετέραν ερώτησιν ο κ. **Jonas** απήντησεν, ότι ο συνολικός αριθμός των κυπρίων νεοσυλλέκτων ωρίσθη κατ' αρχήν εις **500**. Εις το Υπουργείον των Στρατιωτικών εναπόκειται να αποφασίση, εάν θα αυξηθή ο αριθμός ούτος.

Ο ίδιος αξιωματικός μας κατετόπισεν επίσης εις το ζήτημα των απολαύων και επιδομάτων των Κυπρίων στρατιωτών. Εις την περίπτωσιν των εγγάμων, τα σχετικά επιδόματα προς τας οικογενείας των, εάν αύται διαμένουν εις την ύπαιθρον, θα καταβάλλωνται υπό των κυβερνητικών εισπρακτόρων. Εις ερώτησιν εάν εν περιπτώσει, καθ' ην Κύπριος τις ήθελε φονευθή, θα καταβάλλεται εις την οικογένειαν του τακτική σύνταξις, εδόθη αρνητική απάντησις.

Ευχαριστούμεν τόσο τον ταγματάρχην κ. Χιούστον όσο και τον κ. **Jonas** διά τας παρασχεθείσας πληροφορίας τους αποχαιρετώμεν και φεύγομεν με τας αρίστας των εντυπώσεων. Κατά την έξοδον μας εκ του

αρχηγείου, οι Κύπριοι νεοσύλλεκτοι ήσαν όλοι παρατεταγμένοι εις το προαύλιον. Οχι βέβαια διά να μας αποδώσουν τιμάς. Η χθες ήτο η ημέρα της πληρωμής των.

Εις αστυνομικός εφώναζε τον αριθμόν ενός εκάστου των κυπρίων στρατιωτών και ο πρώην Αστυνόμος Νόρθκοτ επλήρωνε τα σχετικά ποσά. Ακολούθως όλοι εφωδιάζοντο με επιδέσμους, χρησιμοποιουμένους δι' επίδεσιν μικροτραυμάτων.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της σημερινής αναχωρήσεως των εις Αίγυπτον, οι Κύπριοι νεοσύλλεκτοι θα εκκινήσουν εκ του στρατοπέδου την 2 μ.μ. ώραν της σήμερον και θα κατευθυνθούν εν στρατιωτικώ σχηματισμώ εις τον σιδηρόδρομον. Θα τους συνοδεύη η φιλαρμονική της αστυνομίας.